

Gorzów Wlkp., 09 grudnia 2020r.

PS-VIII.431.9.2020.MDzi

Pan
Marian Ambrożuk
Dyrektor
Miejsko Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Strzelcach Krajeńskich

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

1. Magdalena Dziadas - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 117-1/2020 z dnia 14 września 2020r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
2. Sylwia Czujko - Bury – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 117-2/2020 z dnia 14 września 2020r. – członek Zespołu kontrolnego

przeprowadził w dniu **21 września 2020 r.** kontrolę problemową w Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzelcach Krajeńskich przy ul. A. Piastów 13, 66-500 Strzelce Krajeńskie. Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań gminy, wynikających z cytowanej ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kontrola obejmowała okres od dnia 01 sierpnia 2019r. do 20 września 2020r. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Opracowywanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Realizację zadań asystenta rodziny, określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W sprawozdaniu rzeczowo-finansowym z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w okresie od 01 lipca 2019 do 31 grudnia 2019 r. wsparciem 2 asystentów rodziny było objętych (narastająco) 35 rodzin, asystenci rodziny zakończyli współpracę z 5 rodzinami (w tym ze względów: 2 rodziny na osiągnięcie celów, 1 rodzina zaprzestania współpracy, 2 rodziny na brak efektów). Natomiast z kolejnego sprawozdania za okres od 01 stycznia 2020r. do 30 czerwca 2020r. wynika, że wsparciem 2 asystentów rodziny objęte były 32 rodziny (narastająco), asystenci rodziny zakończyli współpracę z 1 rodziną ze względu na osiągnięcie celów.

W ramach prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji 4 rodzin, tj.:

- rodzina nr 1; dziecko nr 1a
- rodzina nr 2; dzieci: nr 2a; nr 2b; nr 2c; nr 2d;
- rodzina nr 3; dziecko: nr 3a; nr 3b;
- rodzina nr 4; dzieci: nr 4a; nr 4b; nr 4c.

Akta kontroli: 82-116

Ocena skontrolowanej działalności

1. Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Jak ustalono w toku kontroli Gmina Strzelce Krajeńskie w okresie objętym kontrolą posiadała opracowany i przyjęty do realizacji:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Strzelcach Krajeńskich na lata 2018-2020, przyjęty uchwałą Nr XLVIII/277/18 Rady Miejskiej w Strzelcach Krajeńskich z dnia 27 września 2018r., którego okres obowiązywania opiewa na 3 lata, co jest zgodne z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2019 rok na terenie Gminy Strzelce Krajeńskie.

Mając na uwadze okresy obowiązywania oraz terminowość w/w programów kontrolujący

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.

Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

stwierdzają, że są one zgodne z obowiązującymi regulacjami. W celu oceny zapisów programów z zadaniami gminy, określonymi w cytowanej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano analizy jakościowej Programu Wspierania Rodziny w Strzelcach Krajeńskich na lata 2018-2020 oraz sprawozdania z realizacji programu za rok 2019.

Z analizy powyższego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Strzelce Krajeńskie na lata 2018-2020 wynika, cyt: „adresatami programu są rodziny zamieszkujące teren gminy Strzelce Krajeńskie, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych. Program kierowany jest głównie do rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka”. Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Strzelce Krajeńskie na lata 2018-2020, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Celem głównym, wyznaczonym w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Strzelce Krajeńskie na lata 2018-2020 jest - „Efektywny i skuteczny system wsparcia rodzin i dzieci, poprawa kondycji rodzin zamieszkujących w gminie”.

Oceniając kompletność Programu stwierdzono, że w Gminnym Programie nie ujęto 1 zadania stanowiącego zadanie własne gminy zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj.:

- prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnianie w nich miejsc dla dzieci.

W celu zbadania sposobów realizacji ww. celów Gminnego Programu analizie poddano roczne „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2019 na terenie Gminy Strzelce Krajeńskie”, składane przez burmistrza gminy, zgodnie z art. 179 ust. 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z zadań własnych gminy w 2019 roku realizowane były:

- opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust 3;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W toku analizy dokumentacji w/w sprawozdania ustalono, że nie ujęto zapisu dotyczącego realizacji jednego zadania gminy, co wskazuje na brak realizacji tego zadania tj:

- prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

Powyższe zadanie nie zostało także uwzględnione w danych przedstawionych w sprawozdaniach rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny za okres od 01 lipca 2019r. do 31.12.2019r., oraz od 01 stycznia 2020r. do 30 czerwca 2020r.

Odnosnie braku realizacji powyższego zadania, przyjęto w dniu przeprowadzenia kontroli wyjaśnienia ustne od Dyrektora MGOPS. Z wyjaśnień wynika, że cyt:” w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy Strzelce Krajeńskie nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego oraz świetlica środowiskowa. Spowodowane jest to głównie tym, że brak jest osób chętnych do prowadzenia powyższych placówek. Ostatnia placówka - prowadzona przez Caritas w Strzelcach Krajeńskich w sierpniu 2018r., zawiesiła swoją działalność i do chwili obecnej nie funkcjonuje”. Ponadto Dyrektor poinformował, że wraz z Burmistrzem Strzelec Krajeńskich podejmuje wszelkie działania mające na celu poprawę powyższej sytuacji.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny powinno zawierać potrzeby związane z realizacją zadań. Analiza sprawozdania za 2019 r. wykazała, że wskazano łączną kwotę w budżecie w 2019r., na realizację ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej wynoszącą 424 009,16 zł (w tym kwoty na placówki opiekuńczo - wychowawcze, rodziny zastępcze oraz zatrudnienie asystentów rodziny). Analiza sprawozdania za 2019r. wykazała, że nie zapisano informacji dot. zabezpieczonych w planie finansowym jednostki, środków na realizację działań planowanych w 2020r. w ramach w/w Programu, co nie może być uznane za prawidłowe.

W toku prowadzonych czynności kontrolnych, na podstawie analizowanej dokumentacji

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.

Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

i uzyskanych informacji w w/w wyjaśnieniach - kontrolujący uznali, że Gminny Program Wspierania Rodziny Strzelce Krajeńskich jest niekompletny - brakuje w dokumencie zapisów dot. prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci. W sposobie realizacji programu tym samym brakuje zapisu dotyczącego tego zadania.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie, polegające na nie uwzględnieniu w Gminnym Programie Wspierania Rodziny zadania, dotyczącego prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

Akta kontroli: 30-40;278-279

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

2.1. Zapewnienie dzieciom opieki w placówkach wsparcia dziennego

Z analizy przekazanych przez jednostkę sprawozdań rzeczowo - finansowych z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres: 01.07.2019r. do 31.12.2019r. oraz 01.01.2020r. do 30.06.2020r. wynika, że zadanie prowadzenia placówek wsparcia dziennego nie zostało także uwzględnione w danych przedstawionych w ww. sprawozdaniach. Jak wynika ze sporządzonego przez jednostkę kontrolowaną wykazu, w okresie objętym kontrolą na terenie gminy Strzelce Krajeńskie występowała bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w 20 rodzinach. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. W celu utworzenia placówki wsparcia dziennego niezbędna jest zatem aktywność organu stanowiącego - kontrolnego, tj. rady gminy lub organu wykonawczego, tj. burmistrza. W toku prowadzonych czynności kontrolnych w jednostce, przyjęto wyjaśnienia ustne od Dyrektora MGOPS. Z wyjaśnień wynika, że cyt:” w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy Strzelce Krajeńskie nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego oraz świetlica środowiskowa. Spowodowane jest to głównie tym, że brak jest osób chętnych do prowadzenia powyższych placówek. Ostatnia placówka - prowadzona przez Caritas w Strzelcach Krajeńskich w sierpniu 2018r. zawiesiła swoją działalność i do chwili obecnej nie funkcjonuje”. Ponadto Dyrektor poinformował, że wraz z Burmistrzem Strzelce Krajeńskich podejmuje wszelkie działania mające na celu poprawę powyższej sytuacji.

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

W piśmie znak: PS-VIII.431.9.2020.MDzi z dnia 23.09.2020r., tut. Wydział zwrócił się z prośbą do Burmistrza Strzelec Krajeńskich o udzielenie wyjaśnień w powyższym zakresie. W odpowiedzi (znak: OPS.091.07.20.MA z dnia 06.10.2020r.) uzyskano informacje cyt:” Burmistrz Strzelec Krajeńskich w dniu 15.05.2013r. wydał decyzję dotyczącą zezwolenia na funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego tj. Świetlicy Opiekunczo - Wychowawczej prowadzonej przez Parafialny Zespół Caritas Parafii w Strzelcach Krajeńskich. W sierpniu 2018r. przewodniczący Parafialnego Zespołu Caritas poinformował o zawieszeniu działalności świetlicy. Powodem zawieszenia działalności jest brak wolontariuszy w osobach wychowawców i opiekunów”. Inspektorzy kontrolujący analizując przedstawioną dokumentację ustalili, że w Parafiach działających na terenie jednostki kontrolowanej, prowadzone są działania na rzecz rodzin oraz dzieci i młodzieży m.in.: różnego rodzaju zbiórki, wydawanie żywności dla rodzin itp., natomiast w ocenie kontrolujących powyższe działania nie są alternatywą dla usług opiekuńczych świadczonych przez placówkę wsparcia dziennego. Zakres zadań świadczonych przez placówkę wsparcia dziennego jest dużo szerszy (to m.in. zapewnienie opieki nad dziećmi, organizacja czasu wolnego, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań swoich podopiecznych, organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, kulturalno -edukacyjnych).

Analiza dokumentacji kontrolnej wykazała, że w okresie objętym kontrolą jednostka nie zapewniała usługi dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w postaci placówek wsparcia dziennego.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości

W badanym zakresie stwierdzono **istotne uchybienie** polegające na niezapewnianiu rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej, wsparcia w placówkach wsparcia dziennego.

Akta kontroli:24-53, 278-279

2.2. Kwalifikacje asystenta rodziny

Zgodnie z dokumentacją przeanalizowaną w toku kontroli, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Krajeńskich w okresie objętym kontrolą zatrudniał dwóch asystentów rodziny na umowę o pracę w wymiarze całego etatu. Zatrudnieni asystenci rodziny spełniają wymagania kwalifikacyjne, określone w art. 12 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: 238-271

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

2.3. Uczestnictwo asystenta w szkoleniach podnoszących kwalifikacje

W toku kontroli zbadano również kwestię podnoszenia kompetencji zawodowych asystenta rodziny. Z analizy dokumentacji kontrolnej wynika, że w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny uczestniczyli w kursach/szkoleniach podnoszących kwalifikacje m.in: „Praca z trudnym klientem, wypracowanie sposobów radzenia sobie z trudnym klientem, zasady dobrej komunikacji i zasady asertywnego reagowania”; „Kompetentny Asystent Rodziny - wyzwania, potrzeby i standardy pracy”; „Postępowania w sytuacjach zagrożenia o charakterze terrorystycznym - teoretyczne i praktyczne aspekty obrony przed uzbrojonym napastnikiem”.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: 238-271

2.4. Obejmowanie rodzin opieką asystenta

Dokonując analizy w przedmiocie zachowania limitu rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, wzięto pod uwagę dane zawarte w sprawozdaniach rzeczowo - finansowych oraz wykaz rodzin przedłożony w toku czynności kontrolnych. W okresie objętym kontrolą łącznie (dane narastające) 37 rodzin - 98 dzieci, w tym 47 dzieci z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi objęte były wsparciem asystenta. We wspomnianym okresie jednoczesna liczba rodzin, z którą pracował każdy z asystentów - nie przekraczała limitu 15 rodzin.

W związku z powyższym kontrolujący stwierdzili, że ustawowy wymóg, dotyczący liczby rodzin, z którymi asystent rodziny prowadzi pracę, określony w art. 15 ust. 4 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - został zachowany.

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.

Akta kontroli: 82-116, 231-236

2.5. Planowanie pracy z rodziną oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Zgodnie z przepisami art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny między innymi należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, który opracowany jest we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku.

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych poddano analizie dokumentację badanych rodzin (nr 1 - 4) - ustalono, że zawiera plany pracy z rodziną sporządzone przez

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.

Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

asystenta rodziny. W/w opracowane plany pracy potwierdzone są czytelnym podpisem asystenta rodziny oraz Dyrektora jednostki - brak jest podpisów osób potwierdzających współdziałanie w tworzeniu dokumentu t.j.: członków rodziny. Analizowane plany zawierały zapisane m.in: datę sporządzenia, wyznaczony termin w jakim plan pracy z rodziną będzie realizowany i kogo dotyczy, cel główny, cele szczegółowe (cel/efekt, forma działania, działanie, wyznaczony termin wykonania, uwagi) mające na celu przewyższenie trudnych sytuacji życiowych - brak jest wskazania osób odpowiedzialnych za wykonanie działania. W analizowanej dokumentacji znajdują się notatki z pracy asystenta rodziny, z zapisanymi informacjami o odbytych wizytach w środowisku rodzinnym lub informacje z przeprowadzonych rozmów telefonicznych (np. w czasie panującej pandemii) zawierające m.in.: datę, miejsce/okoliczność, aktualną sytuację, opis podjętych działań itp. Notatki z wizyt/czynności dokonanych w środowisku rodziny nie zawierają podpisów osób potwierdzających prowadzone działania/czynności przez asystenta rodziny. W związku z powyższym kontrolujący uznali za zasadne prowadzenie przez asystenta rodziny miesięcznych kart pracy, prowadzonych indywidualnie w teczkach rodzin (tabela zawierająca m.in.: datę prowadzonej czynności/wizyty, miejsce, opis podjętych działań, datę/godziny pracy, podpisy osób tj.rodziny, asystenta i innych osób współpracujących). Dokumentacja badanych podczas kontroli akt rodzin wykazała, że asystenci rodziny sporządzają okresową ocenę sytuacji rodziny pn." Sprawozdania półroczne pracy z rodziną od... do...roku", zawierające m.in. dane osobowe rodziny, opis sytuacji rodziny, cele i zadania pracy z rodziną, zadania i cele zrealizowane w omawianym okresie, wnioski i rokowania do dalszej pracy.

W kontrolowanym zakresie stwierdzono uchybienia:

- *brak w sporządzonych planach pracy z rodziną własnoręcznych podpisów osób biorących udział w opracowaniu dokumentu tj. członków rodziny oraz nie wskazywaniu w sporządzanych planach pracy z rodziną osób odpowiedzialnych za wykonanie działania;*
- *notatki służbowe sporządzone przez asystenta rodziny z przeprowadzanych wizyt/czynności/działań w środowisku rodzin, nie zawierają własnoręcznych podpisów rodzin potwierdzających powyższe działania.*

Akta kontroli:289-418

2.6. Poradnictwo specjalistyczne

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

Z zapisów zawartych w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za okres objęty kontrolą wynika, że (**Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2020.2176 t.j. z dnia 2020.12.07)*). Odnośnie realizacji przez jednostkę powyższego zadania, przyjęto w dniu przeprowadzenia kontroli wyjaśnienia ustne od pracowników tj. asystentów rodziny z których wynika cyt:” jeżeli rodzina potrzebuje wsparcia psychologicznego to zgłaszamy sytuację dla p. psycholog i następnie psycholog umawia się z rodziną indywidualnie na spotkanie w dogodnym dla obu stron terminie - następnie asystenci prowadzą monitoring w powyższej sprawie z rodziną”. W piśmie znak: PS-VIII.431.9.2020.MDzi z dnia 23.09.2020r., tut. Wydział zwrócił się z prośbą do Burmistrza Strzelec Krajeńskich o udzielenie wyjaśnień w powyższym zakresie. W odpowiedzi (znak: OPS.091.07.20.MA z dnia 06.10.2020r.) uzyskano informacje cyt:” w celu umożliwienia dostępu do specjalistycznego poradnictwa w Ośrodku zatrudniony jest psycholog, który przyjmuje pięć razy w miesiącu. Urząd Miejski zatrudnia psychologa, który pełni dyżury w Ośrodku przez trzy dni w miesiącu. Z porad psychologów korzystają rodziny kierowane przez asystentów rodziny. Odbywają się również spotkania pt. „Super Rodzina” podczas których, omawiane są tematy z zakresu kształtowania prawidłowych postaw i zachowań rodzicielskich. W kontrolowanym okresie odbyły się cztery spotkania. Z uwagi na pandemię ostatnie spotkanie odbyło się w lutym 2020r. Osoby z rodzin z którymi pracują asystenci rodziny, u których występuje problem z alkoholem mogą uczestniczyć w terapii prowadzonej przez terapeutę uzależnień, który przyjmuje cztery razy w miesiącu”. W toku przeprowadzania czynności kontrolnych dokonano analizy przedstawionego wykazu udzielonych usług specjalistycznych w okresie objętym kontrolą. Z w/w wykazu wynika, że w okresie objętym kontrolą 14 rodzin skorzystało z usług psychologa w tym badane rodziny tj.:

- rodzina nr 1 - 0 konsultacji;
- rodzina nr 2 - 1 konsultacja (14.10.2019r.);
- rodzina nr 3 - 1 konsultacja (terapeuta uzależnień 07.01.2020r), 1 konsultacja psycholog (26.08.2020r);
- rodzina nr 4 - 0 konsultacji.

Na podstawie analizowanej dokumentacji badanych rodzin ustalono, że zawarte są w teczkach rodzin notatki służbowe sporządzone przez asystentów rodziny potwierdzające inicjowanie i ustalanie np. terminów konsultacji do psychologa. Natomiast z przedstawionego powyższego wykazu udzielonych usług specjalistycznych w okresie objętym kontrolą wynika, że badane rodziny tj. (**Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r.*

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2020.2176 t.j. z dnia 2020.12.07) nie były wykazane w powyższej liście jako korzystające z usług psychologa zatrudnionego w jednostce. W opinii kontrolujących sytuacje kryzysowe w w/w rodzinach były przesłankami do objęcia regularnym i systematycznym wsparciem psychologa. W związku z powyższym kontrolujący stwierdzili, że sposób realizacji tego zadania przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy w Strzelcach Krajeńskich nie daje gwarancji zapewnienia poradnictwa specjalistycznego dla rodzin adekwatnie do ich potrzeb.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono istotne uchybienie, polegające na niezapewnieniu poradnictwa specjalistycznego dla rodzin adekwatnie do ich potrzeb.

Akta kontroli: 275-277, 289-418

2.7. Rodziny wspierające

Z półrocznych sprawozdań resortowych wynika, że w okresie objętym kontrolą na terenie gminy Strzelec Krajeńskich nie funkcjonowały formalne rodziny wspierające. Odnośnie braku realizacji zadania dot. organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających, przyjęto w dniu przeprowadzenia kontroli wyjaśnienia ustne od Dyrektora i 2 asystentów rodziny MGOPS. Z wyjaśnień wynika, że cyt: "rodzin wspierających formalnych nie ma, natomiast są rodziny wspierające nieformalne (są to najczęściej osoby anonimowe, darczyńcy, sąsiedzi wspierające najczęściej w formie rzeczowej a także w finansowej)". Ponadto asystenci poinformowali, że podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych w terenie, często inicjują pomoc od osób chętnych i chcących wspierać rodziny ze środowisk z problemami z którymi współpracują asystenci (np. logistyczne przekazywanie odzieży, mebli, sprzętu AGD itp.). Podczas pracy z rodziną wymagającą wsparcia asystenta rodziny, asystent dopytuje czy rodzina korzysta ze wsparcia innych osób np. sąsiadów którzy udzielają rodzinie wsparcia. Jeżeli są takie osoby, asystent rodziny podejmuje rozmowę z osobą lub rodziną która udziela wsparcia rodzinie - informując o możliwości zostania rodziną wspierającą oraz omawiają sposób funkcjonowania takiej rodziny". W piśmie znak: OPS.091.07.20.MA z dnia 06.10.2020r., Dyrektor MGOPS w Strzelcach Krajeńskich udzielił dodatkowych wyjaśnień w tym zakresie i poinformował cyt: "w momencie obowiązywania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie podpisano żadnej umowy o bycie rodziną wspierającą. Z uwagi na ten fakt nie było szkoleń dla tych rodzin. Na chwilę obecną funkcjonują i wspierają rodziny potrzebujące pomocy, dwie rodziny wspierające nieformalne. W trakcie kontaktów,

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

proponowano tym rodzinom podpisanie umowy o bycie rodziną wspierającą, ale żadna z nich nie wyraziła takiej chęci”.

Wobec faktu, że pod opieką asystentów rodziny w okresie objętym kontrolą znajdowało się łącznie 37 rodzin (dane narastające), zespół kontrolny rekomenduje zintensyfikowanie działań w celu pozyskiwania rodzin wspierających, także działających w sposób nieformalny. Bardzo istotne jest bowiem, aby rodziny w potrzebie, poza pomocą asystenta mogły również liczyć na wsparcie we własnym środowisku.

W kontrolowanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Zespół kontrolny rekomenduje, aby zintensyfikować działania w celu pozyskiwania rodzin wspierających, także działających w sposób nieformalny.

Akta kontroli:272-273

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

1.3. Działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Z udostępnionego Zespołowi kontrolnemu wykazu wynika, że w okresie objętym kontrolą 23 dzieci z terenu gminy przebywało w pieczy zastępczej, z tego 19 – w pieczy rodzinnej, a 4 – w instytucjonalnej. W 9 przypadkach oboje rodzice pozbawieni byli władzy rodzicielskiej, a w 2 przypadkach było to ograniczenie władzy rodzicielskiej. W okresie objętym kontrolą (1.08.2019 – 20.09.2020) oraz z dokumentacji kontrolnej nie odnotowano powrotu dzieci do domu rodzinnego.

Szczegółowa analiza dokumentacji losowo wybranych rodzin wykazała, że asystent rodziny pracował na rzecz reintegracji i udzielał niezbędnego wsparcia w tym zakresie.

Teczka rodziny nr 1, zawierała informacje o chęci współpracy z asystentem rodziny w celu odzyskania dziecka przez matkę biologiczną, przebywającego w spokrewnionej rodzinie zastępczej u babci. W dokumentacji znajdują się liczne notatki służbowe ze spotkań i rozmów z zainteresowaną, dokumentujące podejmowane w sprawie czynności, sprawozdania z pracy asystenta. Na podstawie tych dokumentów ustalono, że asystent motywował matkę do podjęcia działań zmierzających do powrotu dziecka pod jej opiekę, wyznaczał we współpracy z klientką kolejne cele do osiągnięcia, weryfikował i dokumentował postępy w realizacji zadań. Sporządzał i na bieżąco aktualizował plan pracy z rodziną. Z dokumentacji wynika, że obecnie cała procedura o powrót dziecka pod opiekę

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.

Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

matki biologicznej jest w trakcie (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2020.2176 t.j. z dnia 2020.12.07)). Tym samym kontrolujący uważają, że doszło do reintegracji rodziny i nie stwierdza w tym zakresie żadnych nieprawidłowości.

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.

Akta kontroli: 289-303, 344-361

3.2. Uczestnictwo w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej

Zadaniem asystenta rodziny, określonym w art. 15 ust. 1 pkt 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest opracowywanie we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej planu pracy z rodziną, a plan ten powinien być skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Potwierdzeniem tej współpracy oraz spójności działań obu służb (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i podmiotu realizującego pracę z rodziną) powinno być posiadanie przez ośrodek pomocy społecznej dokumentu - planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

W analizowanej dokumentacji nie odnaleziono potwierdzenia, że asystent rodziny uczestniczy w sporządzaniu planu pomocy dziecku. Zarówno w badanej rodzinie nr 1 jak i rodzinie nr 3 stwierdzono brak dokumentu. Z wyjaśnień P. Dyrektora MGOPS przesłanych w dniu 26.11.2020r. wynika, że współpraca pomiędzy jednostkami występuje. Zarówno asystent rodziny jak i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej podejmują wspólne działania w celu reintegracji i powrotu dzieci do domu rodzinnego. Jednak w ślad za współpracą pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie a Ośrodkiem Pomocy Społecznej w aktach rodzin należy gromadzić dowody na potwierdzenie uczestnictwa w planie pomocy dziecku.

Zakres stwierdzonych nieprawidłowości:

*W badanym obszarze stwierdzono **uchybiecie** polegające na braku dokumentu (planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej), potwierdzającego spójność działań służb gminnych (ośrodka pomocy społecznej) i powiatowych (organizator rodzinnej pieczy zastępczej) na rzecz rodziny.*

Akta kontroli: 289-303, 344-361

3.3. Opiniowanie ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

Zgodnie z zapisami w art. 47 ust. 6 i 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarówno informacja przekazywana do Sądu o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, jak i wnioski o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej, powinna zawierać opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną. W toku przeprowadzania czynności kontrolnych ustalono, że obowiązek taki istniał w stosunku do 3 dzieci tj; z rodziny nr 1(jedno dziecko), z rodziny nr 3 (dwoje dzieci). Jak wynika z dokumentacji, kontrolujący ustalili, że w aktach rodziny nr 1 oraz rodziny nr 3 odnaleziono potwierdzenie pism świadczących o opiniowaniu tej rodziny - wynika z tego, że w okresie objętym kontrolą jednostka udokumentowała sporządzanie opinii w stosunku do rodziny nr 1 oraz rodziny nr 3.

Kontrolujący uważają, że zarówno w przypadku dzieci z rodziny nr 1 oraz rodziny nr 3 nie został przekroczony termin 18 miesięcy a zgodnie z art. 46. ust. 7 cytowanej ustawy organizator został powiadomiony o prowadzonej pracy z rodziną biologiczną.

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.

Akta kontroli: 289-303, 344-361,61-80

3.4. Uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

W celu zbadania czy asystent rodziny, zgodnie z art. 15 pkt 18 cytowanej ustawy, w ramach współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. Okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Ponadto, zgodnie z art. 130 ust. 1 pkt 4 oraz art. 137 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy, oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej dokonuje się w obecności asystenta rodziny.

Analizując przedmiotową dokumentację pod względem sporządzania okresowej oceny sytuacji dziecka kontrolujący przeanalizowali wyjaśnienia P. Dyrektora Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelcach Krajeńskich. Wynika z nich, że asystent rodziny na podstawie pisma informacyjnego z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie uczestniczy w ocenie. Dalej wyjaśnia, że bywają sytuacje, że z uwagi na duże odległości informację na temat dziecka i rodziców biologicznych, asystent rodziny przekazuje pismem. Ponadto z informacji wynika, że w chwili obecnej z uwagi na pandemię koronawirusa ocena sytuacji dzieci odbywa się zdalnie. Dyrektor MGOPS dalej informuje, że zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora PCPR w Drezdenku oraz w ramach współpracy w sprawie zasad pracy zdalnej,

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.

Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

proces oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej określony został w 5 punktach pozwalających na sporządzenie oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Zespół kontrolny po przeanalizowaniu dokumentacji kontrolnej stwierdził, że badane podczas kontroli akta rodzin nr 1 i nr 3, posiadają sporządzoną okresową ocenę sytuacji dziecka. Kontrolujący odnaleźli w przedmiotowej dokumentacji m.in.: zaproszenie na posiedzenie zespołu ds. okresowej sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej, notatki asystenta rodziny zawierające informacje o wspólnych rozmowach i spotkaniach o aktualnej sytuacji dziecka, notatki dot. udziału asystenta rodziny w posiedzeniu zespołu, bądź też nie uczestniczeniu (np. z powodu pandemii itp.).

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym zakresie.

Akta kontroli: 289-303, 344-361,61-80

4.Koordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016, poz. 1860 ze zm.) uprawnione rodziny mogą korzystać z poradnictwa w zakresie:

- 1) przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Poradnictwo zgodnie z cytowaną ustawą koordynowane jest przez asystenta rodziny i podejmowane jest na wniosek uprawnionych osób.

W toku analizy dokumentacji oraz uzyskanych informacji od Dyrektora jednostki, w okresie objętym kontrolą nie były składane wnioski o udzielenie wsparcia asystenta rodziny na mocy ustawy „Za życiem”. Kwartalne sprawozdania rzeczowo - finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń za okres objęty kontrolą potwierdzają powyższe informacje. Ponadto analiza dokumentacji wykazała, że w jednostka posiada opracowany wzór „Indywidualnego katalogu możliwości wsparcia”.

Akta kontroli:51-53, 282-287

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono uchybień.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

1. Terminowości opracowania 3 - letniego gminnego programu wspierania rodziny.
2. Kwalifikacji asystentów rodziny.
3. Uczestnictwa asystentów rodziny w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.
4. Obejmowanie rodzin opieką asystenta.
5. Podejmowanych działań w kierunku pozyskania rodzin wspierających.
6. Podejmowania działań w kierunku reintegracji rodziny.
7. Opiniowania ws. dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
8. Udziału w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
9. Wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Stwierdzono istotne uchybienia w zakresie:

1. Nie uwzględnienia w Gminnym Programie Wspierania Rodziny zadania, dotyczącego prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.
2. Niezapewniania rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej, wsparcia w placówkach wsparcia dziennego.
3. Nie zapewnianiu poradnictwa specjalistycznego dla rodzin adekwatnie do ich potrzeb.

Stwierdzono uchybienia w zakresie:

1. Nie wskazywania w sporządzonych planach pracy z rodziną osób odpowiedzialnych za wykonanie działania oraz braku w sporządzanych planach własnoręcznych podpisów osób biorących udział w opracowaniu dokumentu tj. członków rodziny;
2. Braku własnoręcznych podpisów rodzin w notatkach służbowych sporządzonych przez asystenta rodziny z przeprowadzonych wizyt/czynności/działania w środowisku w/w rodzin;
3. Braku dokumentu (planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej), potwierdzającego spójność działań służb gminnych (ośrodka pomocy społecznej) i powiatowych (organizator rodzinnej pieczy zastępczej) na rzecz rodziny.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli, **zalecam:**

"W ramach prowadzonych działań promujących ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
Dbaj o naturę. Używaj papieru z odzysku."

1. Podjąć inicjatywę w zakresie uwzględniania w Gminnym Programie Wspierania Rodziny zadania dotyczącego prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.
2. Zapewniać rodzinom, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, wsparcie w placówkach wsparcia dziennego, zgodnie z art. 10 ust. 3 pkt 3 oraz art. 18 ust. 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Zapewniać poradnictwo specjalistyczne dla rodzin adekwatnie do ich potrzeb.
4. Wskazywać w sporządzonych planach pracy z rodziną, osoby odpowiedzialne za wykonanie działania oraz dokumentować własnoręczne podpisy osób biorących udział w opracowaniu dokumentu tj. członków rodziny;
5. Dokumentować w notatkach służbowych - sporządzonych przez asystenta rodziny własnoręczne podpisy rodzin potwierdzające przeprowadzone wizyty/czynności/działania w środowisku w/w rodzin;
6. Dokumentować udział asystenta rodziny w opracowywaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej w postaci m.in. egzemplarza planu pomocy dziecku, potwierdzającego spójność działań służb gminnych (ośrodka pomocy społecznej) i powiatowych (organizator rodzinnej pieczy zastępczej) na rzecz rodziny.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Magdalena Dziadas

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Sylvia Czujko - Bury

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej

ekologię, Lubuski Urząd Wojewódzki korzysta z papieru z recyklingu.
urę. Używaj papieru z odzysku."